

Свиной чехол. Русская народная сказка

1.

У великого князя была жена-красавица, и любил он ее без памяти. Умерла княгиня, осталась у него единая дочь, как две капли воды на мать похожа. Говорит великий князь: «Дочь моя милая! Женюсь я на тебе». Она пошла на кладбище, на могилу матери, и стали умильно плакать. Мать и говорит ей: «Вели купить себе платье — чтоб кругом были часты звезды». Отец купил ей такое платье и пуще прежнего в нее влюбился. Пошла дочь в другой раз к матери. Мать говорит: «Вели купить себе платье — на спине бы светел месяц был, на груди красно солнышко». Отец купил и еще больше влюбился. Опять пошла дочь на кладбище и стала умильно плакать: «Матушка! Отец еще пуще в меня влюбился». — «Ну, дитяtko, — сказала мать, — теперь вели себе сделать свиной чехол». Отец и то приказал сделать; как только приготовили свиной чехол, дочь и надела его на себя. Отец плюнул на нее и прогнал из дому, не дал ей ни служанок, ни хлеба на дорогу. Она перекрестила себе глаза и вышла за ворота. «Пойду, — говорит, — на божью волю!» Идет день, идет другой, идет третий — и зашла в чужую землю.

Вдруг надвинулись тучи, началась гроза. Где от дождя укрыться? Увидала княжна огромный дуб — влезла на него и села в густых ветвях. Тем временем ехал на охоту царевич; стал проезжать мимо этого дуба, собаки его бросились — так и рвут и лают на дуб. Любопытно стало царевичу, отчего так собаки на дуб лают? Послал своего слугу посмотреть; слуга возвратился и сказал: «Ах, ваше высочество! На дубу сидит зверь — не зверь, а чудо чудное, диво дивное!» Царевич подошел к дубу и спросил: «Что ты за чудо? Говоришь ты али нет?» Княжна отвечала: «Я Свиной Чехол!» Не поехал царевич на охоту, а посадил Свиной Чехол к себе на повозку и говорит: «Повезу-ка я к отцу, к матери чудо чудное, диво дивное!» Отец и мать подивовались и отправили ее в особую комнату.

Немного спустя собрался у царя бал; все придворные пошли веселиться. Свиной Чехол и спрашивает у царской прислуги: «Могу ли я у дверей постоять да на бал посмотреть?» — «Куда тебе, Свиной Чехол!» Она вышла в чистое поле, нарядилась в блестящее платье — кругом часты звезды!

Свистнула-гаркнула — и подали ей карету; села, поехала на бал. Приехала и пошла танцевать. Все удивились: откуда взялась такая красавица? Потанцевала-потанцевала и скрылась; опять надела свиной чехол и прибежала в свою комнату. Царевич пришел к ней и спрашивает: «Не ты ли, Свиной Чехол, там была этакой красавицей?» Она отвечает: «Куды я гожусь с своим чехлом? Я только у дверей постояла».

В другой раз собрались к царю на бал. Свиной Чехол просит позволения прийти посмотреть. «Куда тебе!» Она вышла в чистое поле, свистнула-гаркнула не соловейским посвистом, а своим девичьим голосом — явилась карета; скинула свой свиной чехол, надела платье: на спине светел месяц, на груди красно солнышко! Приехала на бал и пошла танцевать. Все на нее прилежно глядят. Потанцевала и опять скрылась. «Что нам делать теперь? — говорит царевич. — Как узнать, кто такова эта красавица?» Придумал: взял да и засмолил первую ступеньку смолою, чтоб ее башмак пристал.

На третий бал княжна еще лучше показалась, да как стала выходить из дворца — башмачок ее и прилип к смоле. Царевич взял этот башмачок и пошел искать по всему царству, кому башмачок впору? Всю свою землю изъездил — никому по ноге не приходится. Приехал домой, пошел к Свиному Чехлу и говорит: «Покажи свои ноги». Она показала; примерил — как раз впору. Царевич разрезал свиной чехол и снял с княжны; потом взял ее за белую руку, повел к отцу, к матери и просит позволения жениться на ней. Царь с царицею благословили. Вот и обвенчали их; стал царевич у своей жены спрашивать: «Отчего на тебе был свиной чехол надет?» — «Оттого, — говорит, — что была я похожа на покойную мою мать и отец хотел на мне жениться».

2.

Як був собі піп да попаддя, та була в їх одна дочка́. Як вмерла попаддя, піп і каже дочці: «А ну, дочко! Убирайся, підем вінчатися». Дочка пішла на материну могилу да й плаче. Мати виходить із могили й питає дочку: «Чого ти, доню, плачеш?» — «Як же мені не плакати, коли батько хоче на мені женитися». — «Коли так, дочко, скажи ж батькові: нехай він тобі справить плаття таке, як місяць і сонце, і весь прибір до плаття». Батько їй справив таке плаття, яке вона сказала, і весь прибір, да й каже дочці вп'ять: «Кажу тобі, дочко, убирайся вінчатися». Дочка вп'ять пішла до матері на могилу плакати. «Чого ти вп'ять прийшла плакати?» — питає мати. «Як же мені не

плакати, що плаття таке, як ти казала, справив батько та й кличе вп'ять вінчатися?» — «Так скажи ж, дочко, батькові: нехай справить тобі плаття таке, як зорі, і увесь прибір до плаття; та тоді, дочко, і повінчаєшся з ним». Піп справив дочці все, як вона сказала, та й каже знову: «Убирайся, дочко, підем вінчатися!» Дочка в третій раз пішла до матері на могилу, а мати й питає. «Чого ти, доню, вп'ять прийшла до мене плакати?» — «Як же мені не плакати, що батько справив все, що ти казала, і вп'ять-таки хоче зо мною вінчатися». — «Так скажи ж батькові, — каже мати, — нехай він тобі справить кожух свинячий і до кожуха весь прибір, чоботи і платок». Батько вп'ять справив дочці і кожух і усе, що вона хотіла, да й каже, як і попереду: «Ну, дочко, убирайся, підем вінчатися!»

От дочка батькові і говорить: «Потривайте, тату, піду з'араз уберусь», да й пішла із куклами убиратися: сама убралась у свинячий кожух, а кукол трьох убрала у плаття, що їй батько посправляв; а убравшись, прийшла на горід та й поставила трьох кукол коло себе, а сама посередині. От одна кукла й говорить: «Розступись, сира земле, щоб красна дівиця пішла у тебе!» І друга те саме говорить, і третя те саме; пішли вони під землю; ідуть, ідуть в інше царство, в інше государство, та й увійшли у ліс, а там стоїть хатка на курячій ніжці. Вони думали, думали, що робить, та взяли та під хаткою й сіли; кукли собі сидять, а попівна стала золотом вишивати.

Коли їде царенко і каже: «Здорова була! Сідай на віз зо мною». А вона каже: «Як же мені можна з вами сидіть, коли ви царенко, а я попівна і у свинячому кожусі». Дак він каже чоловікові: «Возьми, посади її!» А той взяв да й посадив. Поїхали вони і приїхали додому. Тут він ввів її у хату до своєї матері да й каже: «Мамо! Дозвольте мені на їй жениться». А мати йому на те: «Як же тобі, сину, на їй жениться, що ти царенко, а вона попівна у свинячому кожусі!» — «Дак проженем же її, мамо, під піч!»

Тоді була субота, а завтра неділя; от він устав вранці да й каже чоловікові: «Давай лишень кухоль!» А вона вискочила із-під печі да й подала йому; но він тільки ударив її кухлем, сказавши: «Піди геть під піч, свиня!» Вона побігла да й сидить собі, а він поїхав до церкви. Як тільки він поїхав, вона попросилась у цариці да, прибравшись під піччю, і сама пішла до церкви; прийшла да й стоїть собі на правому крилосі. Царенко, побачивши її, підійшов да й питає: «Відкіля ти, голубко?» — «Я із-під Кухлева», — сказала попівна, і як тільки задзвонили на «Достойно» — вийшла з церкви да й побігла собі вп'ять під піч, знову надівши свинячий кожухок.

Приїхав царенко з церкви да й каже матері: «Яку я, мамо, гарну панночку бачив у церкві! І спитав її: відкіль вона? А вона сказала: з-під Кухлева». Сподобалась царенкові панночка, поїхав неборак шукать Кухлева; їздив цілу неділю; вернувсь в суботу да й каже матері: «Не найшов панночки». А попівна сидить усе під піччю. Прийшла неділя, він встав вранці да й кличе чоловіка: «Дай лишень, — каже, — мені рушник!» Попівна вибігла й подала йому рушник, но він ударив її рушником і прогнав від себе. Оп'ять поїхав він до церкви. Вона випросилась у цариці, наділа плаття таке, як місяць і сонце, пішла до церкви да й стала на правому крилосі. Царенко оп'ять підійшов до неї, питає знову: відкіль вона? «Із-під Рушниківки», — каже попівна. «Поміняємось, серце, кольцями!» — «Не треба, у мене своїх багацько». Тільки задзвонили на «Достойно», вона побігла додому, роздяглась да й сидить під піччю.

Приїхав із церкви царенко да вп'ять і каже матері: «Мамо, яку я гарну панночку бачив!» Поїхав царенко знову шукать Рушниківку, довго їздив, а не найшов нічого, і, вернувшись, розказав об своїй недоблі матері; а попівна слухає під піччю да сміється. Прийшла знову неділя, встав царенко вранці да й каже: «Ей, хлопче, подай гребінець!» Попівна вискочила із-під печі і подала гребінець йому; но він гребінцем тільки ударив її і, сказавши: «Піди геть, свиня!» — оп'ять прогнав під пічку. Як тільки після сього царенко поїхав до церкви, вона оп'ять випросилась у цариці і, надівши плаття таке, як зори, пішла і собі до церкви і стала на правому крилосі. Царенко побачив її і оп'ять спитав: відкіля вона? «Із-під Гребінцевки», — сказала попівна. «Поміняймось, серце, кольцями!» — «Поміняймось». І вони помінялись. Потім, як задзвонили на «достойно», попівна з'разу побігла додому; дивиться, а наймички у цариці вареники роблять; от вона і просить: «Дайте, — каже, — дівчата, і я зліплю вареничок». — «Добре, зліпи, коли єсть охота». Попівна вареник зліпила да і вліпила в його те кільце, що вміняла у царенка.

Вернувсь царенко з церкви, а попівна уже сидить під піччю. «А що, мамо, пора снідати, — каже син цариці, — нехай лишень дівчата дадуть чого поїсти: чи нема вареників, або що? Так за печінки й тягне!» Поставили на стіл макитру, і царенко тільки що взяв на шпичку первий вареник — жирний да смачний, да положив його в рот з голодухи, аж щось об зуби забряжчало; дивиться, а то те кільце, що він оддав попівні. Як закричить він на всю хату: «Хто, — каже, — ліпив вареники? Сейчас мені сюди подавайте!» Наймички перелякались: «Ми, паничику, — кажуть, — ліпили; далєбі, ми! Тільки один вареничок зліпила попівна, що сидить під піччю». — «Кличте її сюди!

Побачим, — може ви брешете, вражі дочки!» Покликали попівну. Вона зперва наділа найкраще своє плаття, а тоді вже й вийшла — така красавиця, що луччої нема й на світі; вийшла да й цмок царицю в ручку. Царенко зробився сам не свій од радості; став рядком з попівною, узяв її за білу рученьку да й каже: «Благословіть нас, мамо; нехай піп нам руки зв'яже — нам на щастя, вам на утіху!» Цариця благословила діток; вони перевінчались да і живуть собі, хліб жують, решетом воду носять, а постолом добро возять.

Народные русские сказки А. Н. Афанасьева: В 3 т. — М.: Наука, 1984-1985.